

E-mailadres redactie
kroniek@okvvoorst.nl

Kwartalaad van de Oudheidkundige Kring Voorst

Postbus 170
7390 AD Twello

Port Payé
Pays-Bas

Kroniek

Oudheidkundige Kring Voorst

IN DEZE KRONIEK ONDER MEER:

- DE POLVEENSWEG
- MET FIETSTASSEN VOL GELD DOOR TWELLO
- EEN BIOLOGISCH DYNAMISCH LANDBOUWBEDRIJF
- WOAR KOM IE VANDAN?

Jaargang 42 - 2019 - Nummer 4

OUDHEIDKUNDIGE KRING VOORST

Opgericht 18 december 1975

ERELEDEN

B. ten Bosch, J. Groenberg, Mr. J.H. Hermsen,
J. Lubberts, J.A.M. Schutte-Geurtsen,
W. Wassink, B. van de Zedde

DAGELIJKS BESTUUR

Fred van der Vegte, **voorzitter**
Zandstraat 5, 7383 AH Voorst
voorzitter@okvvoorst.nl
Gerrit Rutgers, **secretaris**
Badijkstraat 58, 7391 HE Twello
secretaris@okvvoorst.nl
Bert Nollen, **penningmeester**
Tuinstraat 50, 7383 XD Voorst
penningmeester@okvvoorst.nl
Gé Veen
Domineestraat 4, 7391 GG Twello
Henk Wolters
Beentjesweg 8, 7396 PD Terwolde

KVK EN BETALINGEN

KvK nummer 40102879
Betalen uitsluitend via Rabo-rekening-
nummer NL80 RABO 0362 8092 67

GIFTEN EN SCHENKINGEN

De Oudheidkundige Kring Voorst is een Algemeen Nut Beogende Instelling, een zogenaamde ANBI. Met een schenking aan OKV steunt u niet alleen onze vereniging, maar kunt u ook profiteren van een belastingvoordeel. Dat voordeel is zowel van toepassing bij een eenmalige gift als bij een periodieke schenking. Via het mailadres penningmeester@okvvoorst.nl kunt u een onderhandse verklaring voor periodieke schenking ontvangen.

WERKGROEPEN EN CONTACTPERSONEN

Coördinatie studieruimte

Gerrie Groenewold: info@okvvoorst.nl

Bibliotheek

Gerard Vrieling: info@okvvoorst.nl

Werkgroep documentatie

Henk Karrenbeld: info@okvvoorst.nl

Fotogroep

Jack Damen: info@okvvoorst.nl

Ledenadministratie

Ab Peppelenbos: administratie@okvvoorst.nl

Contact leden en vrijwilligers

Henk Wolters: info@okvvoorst.nl

Lezingen

Gé Veen: info@okvvoorst.nl

Tweede Wereldoorlogarchief

Bertus ten Bosch: info@okvvoorst.nl

Webmaster

Wim Wassink: www.okvvoorst.nl

Werkgroep genealogie

Auke Vlietstra: genealogie@okvvoorst.nl

Redactie Kroniek

Martin Rothengatter: kroniek@okvvoorst.nl

GEMEENTEARCHIEF VOORST

H.W. Iordensweg 17, Twello
gemeentearchief@voorst.nl
Studiezaal open op maandag van
9.00-17.00 uur

Afbeelding omslag: spiritusbrander om zegellak vloeibaar te maken voor het verzegelen van aktes.

Druk: Brein Reclame Twello

Oplage: 750 stuks

INHOUD

KRONIEK JAARGANG 42 2019 NUMMER 4

2	Van het bestuur	Bestuur
4	Agenda	Gé Veen
5	Kroniekpost	Martin Rothengatter
6	Van de ledenadministratie	Ab Peppelenbos
8	75 jaar vrijheid	Henk Wolters
9	Van onze zusterverenigingen	Gerard Vrieling
11	Polveensweg	Marten Brascamp
13	Met fietstassen vol geld door Twello	Ineke van der Vegte-van Asselt
17	Een biologisch dynamisch landbouwbedrijf	Gerrie Groenewold
20	Uit de krant van 1845	Martin Rothengatter
21	Woar kom ie vandan?	Marten Brascamp
24	De kwestie van de personele belasting	Martin Rothengatter
27	Het is niet pluis in Voorst	Milly Westerhuis
30	Met de pen door Voorst	Hanneke Haaksma en Jan Lubberts
32	Nieuwjoar	Jan Lubberts
34	Speciaal cadeau	Redactie
36	Gelukkig Nieuwjaar	

BEZOEKERS- EN STUDIERUIMTE

Postadres: Postbus 170, 7390 AD Twello
Bezoekadres: Dorpsstraat 11a
Ingang aan de Dorpsdwarstraat
Geopend: dinsdag en woensdag van 9.00
tot 16.00 uur en verder op afspraak
Telefoon: 0571-277090
E-mailadres: info@okvvoorst.nl
Website: www.okvvoorst.nl

LIDMAATSCHAP

De jaarcontributie bedraagt € 20,00 per persoon; voor gehuwden of partners woonachtig op hetzelfde adres € 25,00
Aanmelding lidmaatschap en wijzigingen van adres en/of lidmaatschap via administratie@okvvoorst.nl

REDACTIE KRONIEK 2019-04

Martin Rothengatter (eindredactie en opmaak),
Gerrie Groenewold, Ineke van der Vegte-van Asselt en Elsbeth Volker m.m.v. Frans C. Nelis (corrector)

REACTIES EN KOPIJ

kroniek@okvvoorst.nl
Nieuwe kopij inleveren voor 3 februari 2020

KRONIEK

Kroniek beoogt een breed georiënteerd informatiemedium van de Oudheidkundige Kring Voorst te zijn, een kwartaalblad van en voor de leden. Het verschijnt in de maanden maart, juni, augustus en november.

De redactie behoudt zich het recht voor om aangeboden artikelen - in overleg met de auteur - aan te passen. Daarnaast is de redactie niet verantwoordelijk voor onjuistheden en/of achterhaalde situaties in aangeleverde stukken. Aanvullingen, reacties en/of correcties zijn altijd welkom. De auteursrechten op gepubliceerde foto's berusten te allen tijde bij de rechthebbende. Noch de OKV, noch de redactie van de Kroniek aanvaardt aansprakelijkheid voor onrechtmatig gebruik van (foto)materiaal dat door derden ter publicatie is aangeboden.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan met goedkeuring van de redactie en de betreffende auteur(s).

VAN HET BESTUUR

DANK AAN AL ONZE VRIJWILLIGERS!

De laatste kroniek van dit jaar ligt voor u. Een jaar waarin wij ons werk enthousiast voortzetten: verzamelen, digitaliseren en archiveren van historische gegevens, thematische lezingen en bijeenkomsten en interessante Kronieken. Ook een jaar vol nieuwe ideeën en vragen over de toekomst: begin maken met een nieuw archiveringssysteem/database, samenwerking met de Stichting Cultuurhistorie Voorst en met Hogeschool Saxion, nadenken over permanente en betere huisvesting, De vrijwilligers die door de week werken op ons kantoor hebben een spannend jaar gehad en veel werk verzet, met plezier! Nieuwe vrijwilligers werden verwelkomd!

HOGESCHOOL SAXION

Vanaf februari volgend jaar zullen studenten van Saxion historisch onderzoek gaan doen naar boerderijen en buurtschappen in onze gemeente. De studenten doen onderzoek bij de vakgroep Historische Archeologie en de vakgroep Erfgoed en Publiek. De OKV zal hen mede begeleiden en waar mogelijk ondersteunen bij het leggen van contacten en het verzamelen van documenten. Ook de gemeente en de gemeentearchivaris, de heer Dolging, zijn betrokken. Mocht u suggesties of informatie hebben, dan horen wij die graag!

HERDENKING 75 JAAR BEVRIJDING

In de afgelopen maanden zijn er door de OKV, de gemeente en vele anderen plan-

nen gemaakt voor een passende herdenking van 75 jaar bevrijding. Als OKV zullen wij o.a. in samenwerking met de bibliotheek een bescheiden, ook op kinderen gerichte expositie inrichten en een tentoonstelling in 'de Kribbe', originele Canadese films van de bevrijding vertonen, lezingen organiseren en een speciale Kroniek uitbrengen met herinneringen uit de gemeente Voorst aan de bevrijding. Mocht u aanvullende suggesties hebben of over materialen beschikken uit en van kort na de oorlog, dan houden wij ons aanbevolen! Neem dan contact op met ons!

PERSOONLIJK GESCHENK

Van de heer Boesveld, destijds woonachtig in de omgeving van Klein Amsterdam aan de Clabanusweg, ontvingen wij een heel persoonlijk geschenk: een door hemzelf op schrift gestelde weergave van gebeurtenissen en persoonlijke ervaringen in de Tweede Wereldoorlog. De heer Boesveld heeft hier vele jaren nauwgezet onderzoek aan gedaan en foto's en kaartmateriaal verzameld. Door zijn contact met de heer Jan Siero, één van onze vrijwilligers, ontstond het idee om het geschrift over te dragen aan de OKV. In oktober mochten wij het boek in ontvangst nemen. De OKV zal deze authentieke beschrijving met zorg behandelen en bestuderen. In overleg zullen wij wellicht delen hieruit publiceren.

Graag tot ziens op onze activiteiten, lezingen en op ons kantoor!

AGENDA

Door Gé Veen

LEZINGEN WOII IN 2020

In het kader van 75 jaar bevrijding zal de Oudheidkundige Kring Voorst de lezingen in 2020 geheel wijden aan de Tweede Wereldoorlog en de wederopbouw van Nederland en dit alles zoveel mogelijk toegespitst op de gemeente Voorst. De eerste lezing wordt gehouden op 23 januari 2020 en verzorgd door de heer Theo Schaeffer.

EERSTE LEZING: LUCHTOORLOG BOVEN DE GEMEENTE VOORST

'I Flew, I Fell, I Lived', dat zijn de woorden van Linton Stephenson, die hij schreef in zijn memoires over zijn overleving door boven Teuge te springen uit een zwaar gehavende geallieerde bommenwerper van het type: AVRO Lancaster in de Tweede Wereldoorlog. In de nacht van 12 juni 1943 ging het mis: een bommenmissie boven vijandelijk grondgebied, een aanval door de Duitse luchtafweer en het geschilderd van een Duitse jachtvlieger. Over deze luchtoorlog boven Nederland en de gemeente Voorst zal een lezing worden gehouden waarin de verhalen van onze bevrijders zullen worden verteld. U bent van harte welkom om aanwezig

Lancaster bommenwerper.

te zijn bij deze lezing over de helden van toen, vaak nog jonge jongens uit andere werelddelen, die hun leven waagden om de strijd aan te gaan met de Duitse vijand en om ons onze vrijheid terug te geven. De vluchten van deze geallieerde bommenwerpers, die over Nederland vlogen om de Duitse oorlogsindustrie uit te schakelen liepen niet altijd goed af. Eenmaal aangeschoten door een vijandelijk jachtvliegtuig was de kans dat je het er levend vanaf zou brengen heel klein. Een enkele keer lukte dat toch!!!

Datum: 23 januari 2020

Locatie: Restaurant Kriebelz Terwolde

Tijd: 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur

Gratis toegang voor leden en niet leden.

Hallo JUMBO
Twello, Michiel de Ruyterstraat 101 **Binnendijk**

VERNIEUWDE WEBSITE COLLECTIE GELDERLAND GELANCEERD!

Op 27 september 2019 werd de nieuwe website van CollectieGelderland gelanceerd. Met deze vernieuwde website is een mijlpaal bereikt en is dit platform een toekomstbestendige schatkamer van Gelderse erfgoedobjecten geworden. Het dient niet alleen voor de presentatie van objecten maar ook voor veilige digitale opslagmogelijkheden en collectieregistratie. Dit laatste biedt zeker ook voor kleine partijen de mogelijkheid aansluiting te vinden bij innovatieve manieren om digitaal erfgoed houdbaar, bruikbaar en zichtbaar te maken. Erfgoed Gelderland blijft verder bouwen aan deze infrastructuur en hoopt dit te kunnen blijven doen in de samenwerkingsverbanden zoals die nu zijn gesmeed: met de provincie Gelderland, het Netwerk Digitaal Erfgoed en leveranciers Picturae en Driebit. Maar bovenal met de leden van de coöperatie: de hoeders en uitdragers van het Gelderse erfgoed. Zie verder: <https://erfgoedgelderland.nl>

BABY'S KREGEN IN DE PREHISTORIE AL DE FLES

Een archeologisch onderzoeksteam van de Engelse universiteit van Bristol heeft ontdekt dat baby's in de prehistorie werden gevoed met dierenmelk. De wetenschappers kwamen tot deze conclusie na het bestuderen van prehistorische babyflesjes afkomstig uit het Duitse Beieren. Lees verder op www.archeologieonline.nl

DE RANDSPREUK OP EUROMUNTEN

In Historiek lezen we: Op de Nederlandse versie van de munten van twee euro is de randspreuk "God zij met Ons" te lezen. Ook in het guldentijdperk was deze spreuk op verschillende munten te lezen. Waarom eigenlijk?

In de Muntwet van 1816 staat letterlijk: "Gemelde stukken zullen gemunt worden in den ring, met een rand van ingedrukte letters, bevattende de woorden 'God zij met Ons'. Voor het randschrift was gekozen om "het sieraad der stukken te bevorderen en het besnoeyen moeylijker te maken." In 1953 ontstond enige ophef nadat er berichten in de krant waren verschenen, dat de spreuk God zij met ons voortaan niet meer op nieuwe guldens en rijksdaalders zou verschijnen. Dit omdat men de munten iets dunner wilde maken, waardoor het technisch lastig werd om de spreuk te handhaven. Met name vanuit katholiek Nederland kwamen er felle protesten en werd gepleit voor behoud van de randspreuk. Uiteindelijk bleef de randspreuk gehandhaafd. Bij de invoering van de euro in 2001 koos toenmalig minister Gerrit Zalm ervoor de spreuk te handhaven. Hij is alleen op het twee-euro-muntstuk te zien. Echter vanuit niet religieuze kringen was hiertegen ook bezwaar: het zou in strijd zijn met de grondwet die scheiding van kerk en staat aangeeft. Overigens hebben meer landen randschriften in hun munt.

DE BEVRIJDING VAN ANTWERPEN: TUSSEN VREUGDE EN VERDRIET

Als op 4 september 1944 Antwerpen wordt bevrijd, is in eerste instantie de vreugde groot. Ook in Nederland verwacht men nu spoedig te worden bevrijd. Maar waar de Nederlandse vrijheid nog even op zich zal laten wachten, krijgt Antwerpen een heuse 'blitz' voor zijn kiezen. Vergeldingswapens

Voor Antwerpen begint de strijd pas goed ná de bevrijding. De Duitsers proberen uit alle macht te voorkomen dat de haven in gebruik kan worden genomen door de geallieerden. Ze besluiten Antwerpen te bestoken met nieuwe wapens, de zogenaamde Vergeltungswaffen 1 en 2: V1 en V2. Ze heetten 'vergeldingswapens' omdat ze waren bedoeld om de Britten mee 'terug te pakken', als vergelding voor de bombardementen op Duitse steden. Lees verder in Historiek versie 3 oktober <https://historiek.net>

LANDING POOLSE PARATROEPEN

In de nieuwsbrief Mijn Gelderland editie 74 van september 2019 vindt u in het stuk "75 gebeurtenissen WO2GLD - Landing Poolse paratroepen" in het verhaal over de paratroepen het volgende: Het bijgevoegde luisterverhaal is geproduceerd door de Stichting Liberation Route Europe, in samenwerking met o.a. Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945 en Airborne Museum 'Hartenstein'. Ga naar www.liberationroute.nl voor meer luisterverhalen over het einde van de Tweede Wereldoorlog. U vindt op de pagina "Gelderland herdenkt" het volledige programma met alle activiteiten in de provincie.

VERZOEK VAN ALBERT HEIJN

De dochters van Albert Heijn? ...Nee, de dochters van Galen. In Kroniek van de OKV jaargang 41 2018 nummer 3 staat op bladzijde 12 en volgende een artikel over de Albert Heijn vestiging die reeds vanaf 1930 in Twello was. We hebben van 'Erfgoed Albert Heijn' het verzoek gekregen of het artikel en de aanvullende informatie op hun website mag worden opgenomen. Uiteraard geven wij gevolg aan dat verzoek.

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Ab Peppelenbos

In deze Kroniek verwelkomen we als nieuwe leden de heer A. ten Have uit Deventer, de heer G. Nollen uit Voorst en mevrouw R. Pels uit Twello. We hopen dat ze zich snel thuis zullen voelen bij de OKV. Nog even een 'oudejaarsstip'. Wilt u over dit jaar nog een belastingvoordeel behalen, maak dan gebruik van de omstandigheid dat de OKV een zogenaamde ANBI-status heeft. Giften aan de OKV zijn derhalve fiscaal aftrekbaar. Als u voor 31 december uw gift overmaakt, kunt u die bij de aangifte over 2019 op uw inkomen in mindering brengen. Voor een uitgebreide toelichting over de giftenaftrek zie pagina 7 van Kroniek 2 van 2019. Heeft u er vragen over dan kunt u die richten aan: administratie@okv.nl

KERSTSLUITING

De studieruimte van de OKV is gesloten in week 52 in 2019 en week 1 in 2020.

NIEUW IN DE BIBLIOTHEEK

AANGEKOCHT: HET GELDERS MOLENBOEK

In het 'Gelders molenboek' uit 1989 worden de toenmalige molens besproken. Bovendien een lijst van de toen bestaande molenrompen, onder meer die van De Vecht en Wilp aan de Rijksstraatweg.

ONS VERLOREN HERTOOGDOM – GESCHIEDENIS VAN GELDERLAND

Dit stripboek is ontstaan naar aanleiding van de televisieserie 'Ridders van Gelre' en is uitgegeven door Cultuur Erfgoed Lab. Dit stripboek is bestemd voor alle basisschoolleerlingen in Gelderland. Omdat de 'vaderlandse geschiedenis' voor een

Aangekocht voor de bibliotheek.

groot deel de geschiedenis van Holland is, kennen ze niet de geschiedenis van onze provincie.

OMRINGD DOOR GROENE WEIDEN

Van Ron Kamperman ontvingen wij zijn master-scriptie 'Omringd door groene weiden', een interdisciplinair onderzoek naar het ontstaan en de ontwikkeling van de cope-ontginning Nijbroek 1328-1832.

MOLENS EN BIDPRENTJES

Ontvangen het boek 'Molens' geschreven door ir. F. Stokhuizen. Ook ontvangen voor het archief een serie bidprentjes, geschonken door de heer W. Bloem.

OUDHEIDKUNDIGE KRING ONTVANGT BOEK OVER KLEIN AMSTERDAM

Door Gerrie Groenewold

Onlangs nam de OKV tijdens een speciale feestelijke bijeenkomst een boek vol oorlogsherinneringen in ontvangst, opgetekend door de heer Boesveld. Hij beschrijft in dit lijvige boekwerk de gebeurtenissen voor, tijdens en direct na de WO II in buurtschap Klein Amsterdam (Voorst). In verband met de viering van 75 jaar bevrijding in 2020 is de OKV op zoek naar persoonlijke oorlogsverhalen. Bij toeval kwam een vrijwilliger van de OKV in contact met de heer Boesveld. Hij woonde eerder aan de Clabanus in Voorst en na zijn pensionering in Twello. Hij heeft die woning vanwege een herseninfarct moeten verruilen voor een appartement in Twello.

Van links naar rechts: Jeroen Boesveld, OKV-voorzitter Fred van der Vegte en de heer P. Boesveld bij het aanbieden van het boek over WO II in Klein Amsterdam.

Voorzitter Fred van der Vegte verzekerde de schrijver, dat de Oudheidkundige Kring het boek op een passende manier in het archief zal opnemen, zodat het voor iedere geïnteresseerde beschikbaar komt. "Natuurlijk zijn er veel algemene oorlogsverhalen, maar juist de verhalen van de mensen zelf zijn zo belangrijk," aldus Van der Vegte. Zoon Jeroen Boesveld las een aantal fragmenten voor uit het verslag van zijn vader, waaruit blijkt dat het veelal gaat om gewone mensen in een kleine gemeenschap. Boesveld sr. gaf aan het te betreuren dat hij vanwege zijn ziekte niet in staat is geweest om het geheel naar zijn zin te kunnen afmaken, om bijvoorbeeld alles tot in de puntjes na te kijken en misschien had hij nog wat nader onderzoek willen doen. Het is de beschrijving van de dagelijkse kleine dingen die het boek bijzonder maken. Boesveld: "Een aantal boeren uit De Hoven had na het bombardement van de IJsselbrug in Zutphen een tijdelijk goed heenkomen gezocht in Klein Amsterdam. Een van de boeren ging toch

nog even terug om zijn vee te verzorgen. Helaas overleefde hij dat niet." Het conceptboek, waar Boesveld direct na zijn pensionering aan begonnen is, heeft jaren in de kast gelegen. Gelukkig zijn de honderden pagina's nu in zes delen geprint en ingebonden en geïllustreerd met veel foto's. Het lijvige boekwerk is veilig in de bibliotheek van de Oudheidkundige Kring Voorst en in te zien voor alle belangstellenden. Als dank kreeg de schrijver het boek over 200 jaar gemeente Voorst.

Uit het boek van de heer Boesveld sr.: Canadees militair zakmes gevonden bij de boerderij van Kappert waar een medische post was.

75 JAAR VRIJHEID

Door Henk Wolters

In het kader van 75 jaar vrijheid organiseren tal van landelijke, regionale en lokale partijen door het hele land herdenkingen, vieringen, lesprogramma's en tentoonstellingen. De viering van de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog is gestart op 31 augustus 2019 met de herdenking van de slag om de Schelde, die haar vervolg krijgt tot oktober 2020. Zo ook in de gemeente Voorst. Hiervoor is een gemeentelijke projectgroep samengesteld bestaande uit dorps- en Oranjeverenigingen en maatschappelijke organisaties waaronder de Oudheidkundige Kring Voorst, onder aansturing van de afdeling recreatie en toerisme van de gemeente.

In het weekend van 11 en 12 april 2020 zal er een weekendevenement georganiseerd worden waarbij Operatie Cannonshot wordt gevierd en herdacht. Op zaterdag 11 april is er een expositie van militaire voertuigen met films en documentaires. Op de zondag zal de oversteek worden herdacht en beleefd. Zaterdag 2 augustus zal in het teken staan van de terugkeer van de prinsesjes Beatrix, Irene en Margriet op vliegveld Teuge.

De bijdrages van de OKV aan het herdenken en vieren zijn een vijftal activiteiten: er zal een extra uitgave van een 'kroniek' worden uitgebracht. In de achter ons liggende tijd zijn er tientallen nog onbeschreven bevrijdingsverhalen verzameld die gebundeld worden. De oorlogsverhalen die naar voren komen verschijnen in de reguliere uitgave van ons blad.

In samenwerking met de bibliotheek wordt gezocht naar dagboekverhalen rondom de bevrijding, die aansprekend zijn voor kinderen en volwassenen. Materialen en voorwerpen uit de oorlog zullen worden tentoongesteld. Ook zijn zij op zoek naar liedboekjes uit die tijd.

Verspreid over het jaar en gespreid door de gemeente worden er vier lezingen gehouden over oorlog, vrede, vrijheid en wederopbouw. Elders in dit blad vindt u hierover nadere informatie.

In de dorpen Voorst, Twello en Terwolde zullen voor een aantal dagen bioscopen worden ingericht waarin lokale films en documentaires uit de oorlog te zien zijn.

In museumboerderij de Kribbe in Wilp is vanaf half februari tot oktober een doorlopende expositie - een oorlogsfotodocumentaire - vanuit de gehele gemeente. Daarnaast vinden er iedere derde zondag van de maand afwisselend lezingen- of filmvoorstellingen plaats. Ook zijn er voorwerpen en materialen vanuit de oorlog te zien.

Over al deze activiteiten krijgt u te zijner tijd nadere informatie.

Heeft u documenten, voorwerpen of materialen vanuit de oorlog die u beschikbaar wilt stellen aan de OKV, neem dan contact op met: tel 055-3231853, e-mail: h.wolters20@kpnplanet.nl

VAN ONZE ZUSTERVERENIGINGEN

Door Gerard Vrieling

DEVENTER JAARBOEK

Alhoewel Deventer geen zustervereniging is ontvangen wij altijd het Deventer Jaarboek. In het pas verschenen jaarboek staat een interessant artikel over Aleida Jordens. Zij bewoonde de Matanze, dat al sinds 1728 in het bezit was van de familie Jordens. In 1802 werd er een tweeling geboren: Rudolph en Aleida. Rudolph overleed kort na het afronden van zijn rechtenstudie. Aleida is ongetrouwd gebleven. Zij vestigde zich op de Matanze, op 74-jarige leeftijd overleed zij in Deventer. Aleida liet de woning verbouwen en legde een waterpartij aan in een voormalige IJsselarm. In de boomgaarden liet zij verschillende soorten fruitbomen planten. Er is hiervan nog een plattegrond bewaard gebleven.

OUD APeldoORN

JAARGANG 26 NUMMER 4-AUGUSTUS 2019.

Sinds mei 2019 is de Röntgen Initiatief Groep Apeldoorn (RIGA) actief. Dit naar aanleiding van het feit dat er in 2020 eer betoond wordt aan oud-Apeldoornse Röntgen ter gelegenheid van zijn 175e verjaardag. De heer Hans van de Water heeft een uitvoerig artikel over het leven van Wilhelm Conrad Röntgen geschreven. Ontdekker van de röntgenstralen in 1895 is hij wereldberoemd geworden. Röntgen is geboortig Apeldoornse, hij woonde aan de Hoofdstraat nummer 170 nu 171.

In het geboortehuis was eertijds het voormalige café Röntgen nu is er het café De

Professor gevestigd. Röntgen heeft in 1909 de allereerste Nobelprijs voor natuurkunde ontvangen. Na de verbouwing van het CODA-museum komt er een Röntgenpaviljoen waar diverse toepassingen van de röntgenstralen door middel van simulaties zullen worden getoond.

VELUWSE GESLACHTEN

JAARGANG 44-2019 NUMMER 4

In dit nummer is een oproep geplaatst namens de "Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort". In dit kamp hebben tijdens de WO II ongeveer 35.000 personen korte of lange tijd gevangen gezeten. De gedenkplaats van Kamp Amersfoort wordt grondig verbouwd. In het nieuwe museum is ruimte voor een Fotomonument. Het is de bedoeling om via een fotowand gevangenen letterlijk en figuurlijk een gezicht te geven door van hen een afbeelding op te nemen. Van niet alle gevangenen zal een foto of afbeelding aanwezig zijn, maar men wil alles wat aan foto's of tekeningen nog vindbaar is opnemen. Foto's kunt u opsturen naar foto@kampamersfoort.nl. Het portretrecht blijft bij de inzenders, maar de Stichting krijgt het recht om de foto's te mogen publiceren voor dit project. Voor verdere informatie: geefgevangenen-eengezicht.nl/#nieuws. Hier vindt u informatie over de kwaliteitseisen waaraan de foto's liefst moeten voldoen.

BRASSERIE - RESTAURANT
SINDS 1916
KORDERIJNK

Altijd de juiste sfeer

Stationsstraat 31

7391 EH Twello

0571 271851

info@korderijnk.nl

www.korderijnk.nl

DE TUINEN VAN
BOSCH
Natuurlijk!

Hoveniersbedrijf

Koppelstraat 42

7391 AK Twello

T 0571 27 04 73

info@detuinenvanbosch.nl

volg ons:

detuinenvanbosch.nl

HISTORIE VOORSTER STRAATNAMEN **POLVEENSWEG**

Door Marten Brascamp en Gerrie Groenewold

De Polveensweg is een oude weg die loopt van het einde van de Hessen-Allee in Klarenbeek tot de Viersprong bij Klein Amsterdam. Op de kaart van Van Lindt uit 1651 wordt hij aangeduid als de weg van Beekbergen naar Zutphen, ongeveer vanaf de Leere Lampe tot de Voort. Zoals er tot nu toe tegenaan wordt gekeken, begon Teunis Janszen Pluim er in 1732 zijn kopermolen aan de Verloren beek, de eerste industriële onderneming in de gemeente Voorst. Wat verderop lag de Jagershut, in bezit van de marke Appen en ongetwijfeld gebruikt voor de jacht. En nog wat verder lag van oudsher de boerderij Luticke

Oudhuis. Dat de weg niet onbelangrijk was, blijkt ook uit het volgende. In 1809 wilde de Landdrost van het Departement Gelderland weten hoe het met de wegen, sluisen en bruggen in onze streken was gesteld. De onderschout van Beekbergen antwoordde bij die gelegenheid: "1. Weet ik geen andere weegen als volgt: Een Groote Passazij als van Arnhem door Beekbergen na Zwol, Kampen, Hattem en Elburgh, 2. Een Pazazij of vaarweg van Harderwijk door Beekbergen na Zutphen en Doeseborg. Deze worden door couriers en Postwagens en Karren gebruikt". Er is veel veranderd, maar de sporen zijn

**AMBACHTELIJKE
BAKKERIJ
BRIL**

De lekkerste
Gevulde koeken,
Krentenbrood en Speculaas

Het ruim twee eeuwen oude pand van bakker Bril is nog steeds (na enkele verbouwingen) in gebruik.

Het pand staat op de monumentenlijst. De bakkerij bestaat meer dan 150 jaar en zoon Paul is de 5e generatie Bril.

Het bedrijf is tegenwoordig uitgebreid met een koffie/theeschenkerij waar fietsers en wandelaars een welkome pauze kunnen houden.

De bakkerij is geregeld doel van excursies. Er gaan dan steevast eigengemaakte producten mee naar huis.

Foto uit 1960, bakker Bril met de bestelauto op weg om brood te bezorgen

Bakker Bril Voorst

Rijksstraatweg 24, 7383 AR Voorst, 0575-501271
www.bakkerijbril.nl info@bakkerijbril.nl

Foto links: de Polveensweg bij de samenloop van de Loenense beek en de Verloren beek in 1973 met huisnummer 3 (boven) en 4. Rechts de 3e Withage aan de Zutphenseweg.

Foto rechts: sinds de Bataafse Republiek werden huizen aangeduid met een wijksnummer gevolgd door een getal. Boven de voordeur van de Zutphenseweg in Klarenbeek zie je nog het nummer D124 geschilderd.

nog steeds te zien. Van de kopermolen die niet meer op zijn oude plek staat, de Jagershut die nu Jagershuis heet en van Lutticke Oudhuis, een moderne veehouderij met 100 ha aaneengesloten grond en 250 melkkoeien. Wanneer de straat zijn naam kreeg is niet precies bekend. In 19e eeuwse en oudere archiefstukken is de naam tot nu toe niet aangetroffen. Om huizen aan te duiden hanteerde de gemeente Voorst in de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw een systeem van wijkindeling. Daarin hadden alle huizen een wijkletter gevolgd door een getal. Op 1 juni 1953 werd dat systeem verlaten en werd de toenmalige wijkindeling gewijzigd in een indeling in straten met huisnummers. De Polveensweg kreeg toen officieel zijn naam. In de periode daarvoor is de naam soms ook gebruikt getuige een document in het gemeentearchief uit 1941, maar gemeengoed was het zeker niet. Een raadsel is nog een document uit 1947. Daarin

Jagers in het Lampenbroek ten zuiden van de Polveensweg. Met Dorus, Bart en Hendrik Buiting, Berend Hofenk (van de Leere Lampe) en Johan Dibbets. Op de achtergrond een oude grenspaal van 't Loo. De foto is uit 1933.

is sprake van Nieuwe Dijk C43, waarmee het hedendaagse Polveensweg 7 wordt bedoeld.

Sinds de Bataafse Republiek werden huizen aangeduid met een wijknummer gevolgd door een getal. De aanduiding was boven de voordeur geschilderd. Zo had Lutticke Oudhuis de aanduiding C44. Hier is nog het oude nummer D124 te zien, aan de Zutphenseweg in Klarenbeek (foto 2019 -rechts)

De Polveensweg kreeg zijn huidige naam op 1 juni 1953. Op die dag werd in de gemeente Voorst de toenmalige wijkindeling gewijzigd in een indeling in straten. Alle huizen in de gemeente waren tot dan toe aangeduid met een wijkletter gevolgd door een getal. Na 1 juni was dat met een straatnaam en een huisnummer.

De weg kreeg zijn naam van het Polveen. Dat was een heidegebied met een plaatselijk nat gedeelte veen. Het lag tussen de Oudhuizerstraat en de huidige Polveensweg ter hoogte van nummer 18. Het gebied behoorde vroeger tot de gemeenschappelijke gronden van de marke Appen en wordt al genoemd in een document van die marke uit 1816. Niet ver voor 1845 werd het Polveen verkocht aan de familie Krepel, die er in 1949 een huis bouwde met die naam: Polveen .

BRONNEN

- Archief gemeente Voorst 1940-2010, PV-03844, inv.nr. 6
- Archief Landgoed Klarenbeek
- Bericht van de onderschout van Beekbergen over de gesteldheid van wegen, bruggen en sluizen, CODA, 2 december 1809
- ... die situatie en gelegentheit van [den] Wilders en [de] andere aangrenzende landen uit de gemeente Appen, J. van Lindt, Gelders Archief, 1651

EEN INTERVIEW MET ELLY SYBRAND

MET FIETSTASSEN VOL GELD DOOR TWELLO

Door Ineke van der Vegte - van Asselt

Elly Sybrand reageerde op een advertentie waarin notaris Blom een typiste vroeg. Ze had als net 16-jarige haar diploma Uitgebreid Lager Onderwijs (ULO) gehaald. Elly ging op gesprek bij de notaris vergezeld door haar vader, werd meteen aangenomen en een week later begon ze haar werk: dat was eind augustus 1968!

HET HUIS AAN DE RIJKSSTRAATWEG: HET NOTARIAAT.

Op het notariaat werkten notaris Blom, kandidaat-notaris Bos, notarisklerk Hulsebos en de typistes mejuffrouw van Ark en Willemien Ooms. Elly ging als typiste werken voor de heer Blom en de heer Bos. Elly typte veel brieven voor de heer Blom. Hij had een onduidelijk handschrift. Zo onduidelijk dat zij steeds moest puzzelen en vaak moest vragen wat er stond. "Maar al doende leer je het ontcijferen, dus het kwam ook nog wel redelijk goed," vertelt Elly. De heer Blom rookte in die tijd sigaren op zijn kamer. Het stond dan overal blauw van de rook. Zodra hij wegging, zette Bos de ramen open. Maar die ramen werden snel weer dichtgedaan als notaris Blom terugkwam.

Kandidaat-notaris Bos kwam uit Den Haag maar hij was geboren in Apeldoorn. Hij wilde in die tijd graag dialect leren, hij zou dan de klanten misschien beter te woord kunnen staan en begrijpen. De typistes

hielpen hem met oefenen, dat werd dan vaak heel gezellig en vermakelijk lachen! De heer Hulsebos ging werken in Voorst en werd opgevolgd door Van de Ploeg. Die hield zich vooral met aan- en verkopen bezig.

HET WERK OP EEN NOTARIS - KANTOOR

Aanvankelijk wist Elly niets van het notariaat, helemaal niets! Het eerste jaar was dan ook heel intensief werken voor haar. Het was wennen aan de notariële taal, soms heel taaie taal.

Er waren sterfgevallen waar alle zaken gescheiden moesten worden. De boedelscheidingen gaan nu efficiënt en snel, maar duurden in die tijd heel lang en gaven veel werk.

"Soms raakten stapeltjes brieven door elkaar, dat was geen pretje. Maar dat hoorde er allemaal bij," vertelt Elly.

Het werken op een grote typemachine met een dubbele wagen was ook een hele klus! De aktes stonden op grote vellen papier,

twee bladzijden naast elkaar. en werden met carbonpapier in één keer op een zogenaamde doorslag getypt. Dat moest netjes en foutloos. Een klein foutje kon je wel verbeteren, maar je moest het niet kunnen zien, anders moest de akte helemaal opnieuw getypt worden!

Regelmatig moest een nieuw typelint (dun en sterk lint met inkt) in de machine gezet worden; een heel gepruts. Dat moest je zorgvuldig en precies doen, het lint moest een slag om de lege spoel gewonden worden. Je kreeg er erg zwarte vingers en handen van. "Maar daarna kon je wel weer lange tijd vooruit en veel typen," zegt Elly nu lachend.

Aktes werden met lak van een stempel voorzien. Het was een hele vaardigheid om de lak op de juiste temperatuur te brengen en dan het stempel van de notaris erin af te drukken zonder dat de lak uitvloeide.

Lakstempel op slot.

Er kwam in die tijd veel werk binnen bij het notariaat. De gronden voor de aanleg van de A1 werden aangekocht. Gronden voor de aanleg van woonwijken zoals Van der Duyn van Maasdam en later de Maarten Trompstraat en het Nieuwe Molenveld werden aangekocht. Voor al deze aan- en verkopen passeerden aktes die eerst foutloos getypt moesten worden.

Het notariskantoor in de Hoekskamp aan de Rijksweg te Twello.

Aan- en verkopen moesten dezelfde dag nog afgehandeld worden. "Dat was heel druk en je moest behoorlijk aanpoten om op tijd klaar te zijn," vertelt Elly Sybrand. Iedereen zat heel druk te typen, een enorm lawaai en dan ging de telefoon ook nog: een gekkenhuis, onvoorstelbaar nu! De postauto kwam om half zes in Twello en de aktes moesten dan gepost zijn. Regelmatig fietste Elly hard naar Terwolde waar de auto om 6 uur aankwam.

Dan fietste zij door naar huis in Welsum. Dagelijks in weer en wind, (sneeuw en ijs) fietste Elly naar Twello over wegen waar in die tijd niet gestrooid of geveegd werd. En soms werden de belangrijke notarisstukken zelfs bij de mensen thuis afgegeven.

DE WERK- / TYPEKAMER

Er stonden vier bureaus en er was een bakelieten telefoon op een zwenkarm! Iedereen kon de telefoon opnemen en doorgeven aan elkaar. Achter het bureau zat je pal tegen de grote verwarming aan bij het raam. In de zomer gingen de luiken dicht tegen de warmte, dan was het zooo donker! De typekamer was ook wachtruimte, er stonden vier stoelen voor de klanten. Dat is nu niet meer voor te stellen!

Het notariaat was in het huis gevestigd waar ook de familie Blom woonde. Het huis had grote voor- en achterkamers. Boven waren de slaapkamers.

Op de zolder werden kopieën en allerlei andere papieren bewaard. Soms moesten er papieren opgezocht worden, daar op de stoffige zolder tussen allemaal spinnenwebben.

Het archief op zolder.

Het huis had een grote hal met een parketvloer. Als de vloer gepoetst was, was die spiegelglad. Elly ging op een keer met haar handen vol, gestrekt onderuit op die net gepoetste vloer en alles vloog in het rond: levensgevaarlijk!

In 1975 werd door notaris Bos een stukje bij het huis aangebouwd. Het werd rustiger in de typekamer daardoor en er kwam een betere wachtruimte voor klanten.

Stempel notaris Blom.

DE KLANTEN

Uit Nijbroek kwam een klant altijd op een bijzondere hoge fiets met een jutetas aan het stuur. Zo'n tas met streepjes en een rafelrandje. Een klant uit Twello kwam steeds op een fiets met achterop een rieten mand met een deksel en riempjes en "alle pruttel in de mand" zoals hij het zelf noemde. Deze klant kon goed praten en bleef aan één stuk door praten tegen notaris Bos, terwijl de typistes snel doortypen. Dat was een enorme herrie waardoor je elkaar echt niet goed kon verstaan. De typistes stopten toen met typen. Maar de klant merkte dat en zei tegen de typistes "Werk ulla maor deur!"

Daar hebben we veel om gelachen en het werd nog vaak als gezegde gebruikt als het druk was met veel lawaai.

expert **Twello**

GELDTRANSPORT

De Rabobank was in die tijd in de Domineestraat, op de hoek van de Julianastraat gevestigd.

Er werd nog vaak contant betaald, dat was meestal veel geld. Als er teveel geld in de kluis lag, moest dat weggebracht worden. Elly bracht geld in haar fietstassen naar de bank. Doodeng vond ze dat! De bank werd wel van te voren gebeld dat ze eraan kwam, maar daar moest zij gewoon in de rij staan en op haar beurt wachten.

Ook Els, de andere typiste, vond het doodeng om zo op de fiets geld naar de bank te brengen. En waarschijnlijk heeft Willemien het zelfs lopend gedaan, gewoon met een tas in de hand over straat door het dorp! Niemand die dat toen in de gaten had!

EIND 1976

Elly werd zwanger en wilde stoppen met werken om voor haar kindje te gaan zorgen. Zij merkte toen aan de enthousiaste reacties op het notariaat, hoe zij op handen gedragen werd. "Het was een heel leuke, mooie tijd daar op het notariaat," vertelt Elly lachend. Zij heeft daarna nooit meer met zoveel geld in haar tas door het dorp gefietst!

EEN BIOLOGISCH DYNAMISCH LANDBOUWBEDRIJF

Door Gerrie Groenewold

OP HISTORISCHE GROND

Aan de Appenseweg naast de Reuvekamp, het pand waar eerder een slagerij en slachterij gevestigd waren, werd in 2013 een nieuw zaadbedrijf in gebruik genomen. Jan Velema, oprichter en oud-eigenaar van Vitalis (biologische zaden) koos het plaatsen van een ooievaarsnest uit als symbolische start van het nieuwe bedrijf, dat de naam De Zaderij kreeg. In de oude slagerij werd een landwinkeltje ingericht waar de biologische groente werd verkocht.

De velden rondom De Reuvekamp (Appenseweg 7) zijn vanaf die tijd beplant met allerlei groenten. De ruim vier hectare tuinbouwgrond van zeer goede kwaliteit ligt aan weerskanten van de weg, aan de ene kant tot de bosrand en aan de noordkant tussen Appenseweg en de Rijksstraatweg. Er werden in het begin een aantal kassen gebouwd en in een van de schuren van de voormalige slagerij was een ruimte gebouwd voor het bewaren van de zaden met een constante temperatuur van 13 à 14 graden en een luchtvochtigheid van 40%. Nog kleinschalig: Een genenbank in de dop.

Jan Velema vertelde destijds in zijn opningswoord het doel van het nieuwe bedrijf: "We gaan ons richten op instandhouding van historische en regionale gewassen, waaronder ook vergeten groen-

ten. De Zaderij wordt niet zoals Vitalis (waar ik tot voor kort directeur was) een 'gewoon' zaadbedrijf, maar wij worden meer een proeftuin. Op gebied van telen is wereldwijd alles mogelijk, we kunnen precies het DNA van een tomaat in kaart brengen, maar wat kunnen we niet meer? Wat is bijvoorbeeld de lekkerste boon? Niet de grote zaken maar de kleine dingen van dichtbij die we vergeten zijn, de herkomst van het voedsel. Voor het terugbrengen van de historische rassen is veel kennis nodig. En net als twee à drie generaties terug willen we weer zaad uit gaan wisselen. In de toekomst zullen hier cursussen gegeven worden: 'Hoe zelf zaden telen?' We telen hier bijzondere groenten en proberen het voormalige streekproduct weer bij de mensen te brengen. Het is de bedoeling om na verloop van tijd ook via een webwinkel de zaden te verkopen."

Het logo van de Zonnegaard.

Met uitzicht op de gewassen op het veld, vertelde Velema daar nog, dat het bedrijf bezig is met de 'omschakeling', dat wil zeggen dat naar verwachting eind 2015 De Zaderij het EKO-keurmerk zou krijgen.

ZADERIJ WERD ZONNEGAARD

Een biologisch dynamisch landbouwbedrijf. In de winter van 2016 zijn ondernemers Thomas Grosshanten en Carlijn Geluk met hun gezin neergestreken op de Zonnegaard in Appen. Beiden zijn afgestudeerd in biologisch dynamische landbouw aan de Warmonderhof in Dronten. Ze werkten vervolgens door heel Nederland – het laatst in Brummen- en waren al lang op zoek naar een eigen plek, een eigen bedrijf. Dat was financieel lastig. Uiteindelijk kwam in 2015 dit bedrijf in Voorst te koop. Het bedrijf was al geschikt en gecertificeerd voor biologische landbouw. Normaal is dat een procedure van twee jaar, maar dit was al kant en klaar, gerealiseerd door de eigenaar Jan Velema. Mede geholpen door familie kochten ze het pand en de grond, groot 4,5 ha inclusief huis en erf, in Appen begin 2016. Inmiddels heeft

ook Lizet van Gilst aangehaakt. Zij stapte over van verpleging naar biologisch-dynamische landbouw.

VRUCHTBARE GROND

Thomas: "We telen op een enkeerdgrond, dat is oude bouwlandgrond op essen (enken). Al sinds de 9e eeuw is er door boeren stalmest met plaggen op de akkers gebracht. (Enkeerdgronden bestaan uit een humusrijke bruingekleurde laag grond, het esdek, van ten minste vijftig centimeter dik. In de Nederlandse bodemclassificatie vallen enkeerdgronden onder de zogenaamde dikke eerdgronden. Deze bodemsoort komt voor in zandlandschappen die gevormd zijn in het Pleistoceen. Deze gronden zijn ontstaan door het potstalsysteem waarbij de grond werd bemest met dierlijke mest en plaggen - bron Wikipedia).

Zedwell
ontdekkend op weg

Ontdekkend op weg

Wij gidsen in het wisselende stroomgebied van de IJssel met dijkhuizen, landgoederen, kastelen en voergeroenten van landbouw en veeteelt. Wij laten Veluwe, Salland en delen van de Gelderse Achterhoek zien in ieder jaargetijde en vertellen de verhalen en sagen die in deze gebieden de ronde doen.

Ieder jaargetijde maakt de streek net weer anders. Ontdekken we nieuwe plekken en vergezichten. Boerderijen met lanternkamers te kust en te keur. Verhalen van bijzondere momenten, personages en gebeurtenissen om bezit. Dat is wat Veluwe, Salland en Gelderse Achterhoek u bieden, eeuwen van grootse waarden voor streek en mens.

"De gids stapt bij u in en neemt de tijd om tijdens de rondrit te vertellen over omgeving en mens."

Een toer duurt maximaal 2 uur.

E info@zedwell.nl T 06-53 67 85 62

www.zedwell.nl

De winkel van de Zonnegaard.

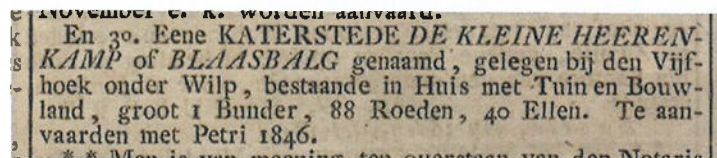
Door deze eeuwenlange zorg voor de bodem kunnen wij nu op zulke vruchtbare grond groentes verbouwen. We bemesten met gecertificeerd antibioticavrije stalmest van de koeien van biologisch-dynamische boerderij Ruimzicht. Verder werken wij aan een gezonde bodem door goede wisselteelt en gebruikmaking van groenbemesters. Een lekkere smaak is voor ons bepalend of wij een groente wel of niet goed vinden. Daarom maken wij soms de keus voor een ras met een lagere opbrengst, wanneer deze een echt lekkere smaak heeft." Biologische landbouw is hun lust en hun leven. "Dit is zoals we graag willen." Het is heel veel uren maken maar het is een succes en we beseffen dat we geluk hebben omdat er een groeimarkt is voor biologische producten," aldus Thomas. Inmiddels is er een ha grond extra in gebruik genomen aan de Klarenbeekseweg in Voorst.

RECHTSTREEKS NAAR DE CONSUMENT

Op de Zonnegaard worden zo diverse denkbare groentes geteeld, die zoveel mogelijk rechtstreeks aan de consument worden gebracht. Dat gaat via de markten in Apeldoorn, Deventer en Zutphen, het winkeltje aan de Appenseweg en door middel van de groente en/of fruitpakketten waar consumenten zich op kunnen abonneren. Deze abonnementen geven de ondernemers een zekere afzet van producten, je weet hoeveel van een soort je beschikbaar moet hebben. In de winkel verkoopt de Zonnegaard groenten van eigen teelt aangevuld met aangekochte groente en regionaal geproduceerd fruit aangevuld met buitenlands fruit. Ook zuivel van zorgboerderij de Vijfsprong in Vorden en eieren en een basisassortiment aan droogwaren en sappen vindt u in de winkel.

BLAASBALG OF HEERENKAMP

Door Martin Rothengatter

Advertentie in de Opregte Haarlemsche Courant van 20 mei 1845 (Bron: Delpther).

In de huidige wijk De Vijfhoek te Twello stonden vroeger enige boerderijen. De Vijfhoek is het gebied langs de H.W. Iordensweg, ruwweg begrensd door de Goman Borgesiusstraat, de Troelstralaan en de Iordensweg. Eén van de boerderijtjes was de katerstede De Kleine Heerenkamp of Blaasbalg. Op 20 mei 1845 stond in de Opregte Haarlemsche Courant een advertentie waarin deze katerstede in de verkoop werd gedaan.

Een katerstede is een hutachtige boerderij met enig land. De bewoners zijn keuterboeren, die het stukje grond pachten en daarop enkele stuks vee houden en wat groente verbouwen. De naam katerstede komt vooral voor in het gebied bij de IJssel, Salland, Twente en de Achterhoek.

Petri is op 22 februari. Voor de verkoop van grond of een boerderij was deze datum het meest geschikt, omdat die ligt voor dat men begint met landbewerking en zaaien.

22 februari is op de kerkelijke kalender de naamdag van de heilige Petrus (St. Pieter): dit was traditioneel de eind- en startdatum voor arbeidscontracten. Op deze dag veranderden bijvoorbeeld boerenknechten en -meiden vaak van werkgever (en van onderdak). Petri is de tweede naamval van Petrus en betekent dus 'van Petrus'.

In het archief van de OKV hebben we geen beelden van het genoemde huis. Bent u in bezit van foto's hiervan of van andere verdwenen huizen in het gebied de Vijfhoek dan willen wij die graag scannen.

Doorn & Van der Haar Computers

www.doornvanderhaar.nl

Vestiging Vaassen
Wilhelminaweg 3
8171 EJ Vaassen
0578 - 57 58 56

Verkoop - Reparatie - Websites

info@doornvanderhaar.nl

Vestiging Twello
H.W. Iordensweg 32A
7391 KB Twello
0571 - 29 80 80

Cloud - Onderhoud - Netwerken

WOAR KOM IE VANDAN?

Door Marten Brascamp

'Waar kom ie vandan?' Dat vragen Voorsternaren vaak als ze iemand tegenkomen die ze nog niet kennen. Je zou kunnen denken dat het een nietszeggend openingszinnetje van een gesprek is. Maar dat is niet zo. Het is een manier om met de ander in contact te komen. Geen nieuwsgierigheid, maar een manier om te ontdekken wat de verbinding met de ander is, misschien om te zoeken naar een gemeenschappelijk verleden.

Voorsternaren komen overal vandaan en dat is ook te horen aan hun taal.

Velen van hen spreken Nedersaksisch dialect. Dat is een dialect dat wordt gesproken van Groningen tot Nijmegen, en van Barneveld tot Braunschweig. In totaal door zo'n 20 miljoen mensen.

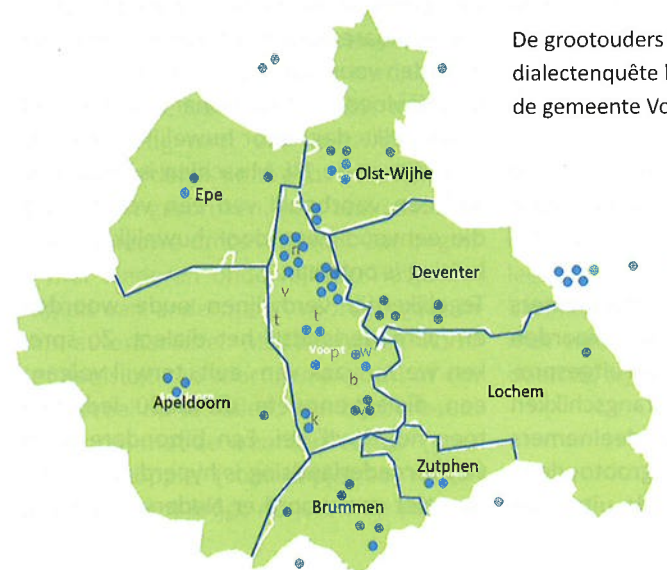
Het Nedersaksisch is onderverdeeld in verschillende regionale varianten met ken-

merkende overeenkomsten en verschillen, zoals het Twents en het Stellingwerfs. De Nedersaksische variant in de gemeente Voorst heet het Sallands--Oost-Veluws. Wie door de gemeente fietst en luistert, herkent het meteen. Maar wie goed luistert hoort ook verschillen.

In 2015 nam de Oudheidkundige Kring Voorst een kleine steekproef om die verschillen te ontdekken.

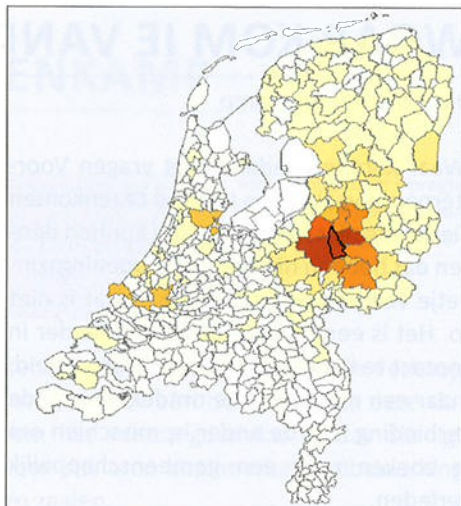
Aan ongeveer twintig willekeurige deelnemers die in de gemeente woonden of waren geboren, werd gevraagd naar bepaalde woorden en de uitspraak ervan. Tegelijkertijd werd aan de deelnemers gevraagd waar zij, hun ouders en hun grootouders waren geboren. Het bleek dat ongeveer tweederde van de grootouders van buiten de gemeente kwam.

De grootouders van de deelnemers van de dialectenquête kwamen voor 67% van buiten de gemeente Voorst (onderzoek 2007).

	%
Voorst	13
Apeldoorn	9
Deventer	8
Epe	6
Olst	4
Brummen	3
Zutphen	2
Overig	55

Bewoners van Voorst: waar zijn hun overgrootouders rond 1850 geboren?

Op bovenstaand kaartje is de herkomst van de grootouders rond 1850 weergegeven. Opvallend is al de 55% herkomst uit overige gemeenten.

Het Meertens Instituut onderzocht in 2007 de herkomst van de 30 tot 50-jarigen in de gemeente Voorst naar waar ze waren geboren en waar hun ouders, grootouders en overgrootouders vandaan kwamen. Het bleek dat van de acht overgrootouders die iedere Voorstenaar heeft - ongeveer 150 jaar geleden geboren - er maar één zelf uit Voorst kwam. Zeven van de acht overgrootouders kwamen ergens anders vandaan. Ongeveer de helft kwam uit omringende gemeentes, uit Apeldoorn, Deventer, Epe, Olst en Brummen, de rest kwam van elders.

In de toekomst zullen we onder invloed van migratie en toegenomen mobiliteit zien dat deze cijfers een nog meer gedifferentieerd beeld gaan geven.

De taalverschillen tussen de deelnemers werden goed duidelijk door hun woorden of de manier waarop ze worden uitgesproken, van Noord naar Zuid te rangschikken naar de geboorteplaats van de deelnemers en die van hun ouders en grootouders. Kenmerkend is bijvoorbeeld de uitspraak

van het Nederlandse woord 'paars'. Dat woord geeft misschien ook wel meteen een ideaalbeeld. Voorsternaren met een noordelijke achtergrond spreken allemaal van 'poars', in het zuiden zeggen ze 'peers'. Vergelijkbare verschillen zijn te zien bij de woorden voor 'aardbei' en 'rondje'.

Door invloeden van buitenaf verandert het dialect elke dag: door huwelijk, het werk, de radio en de TV. Misschien is 'hooivork' wel een voorbeeld van een verandering die eenvoudigweg door huwelijk en verhuizing is ontstaan.

Tegelijkertijd verdwijnen oude woorden en 'vernederlandst' het dialect. Zo spreken we nu vaak van eelt, terwijl volgens een dialect-enquête uit 1880 iedereen toen nog 'zwil' zei. Een bijzondere vorm van vernederlandsing is hyperdialectisme. Dan ziet een woord er Nedersaksisch uit,

maar is het rechtstreeks van het Nederlands afgeleid. Het recept?

Neem een Nederlands woord, plak er de letter 'e' achter en spreek het een beetje Nedersaksisch uit. Het klinkt meteen goed. 'Bigge', 'miere' en het eerdere 'aardbeie' zijn daarvan mooie voorbeelden. Het zijn woorden die tijdens de dialectenquête van 1880 nog niet bestonden. Toen heetten ze keun, empe en eerbeeze. Dezelfde vernederlandsing zien we ook in het prachtige woord 'bruuün' voor broeden.

Een kenmerkende omgevingsfactor voor taalbeïnvloeding in de gemeente Voorst, is de nabijheid van de steden. Zo is bij veel Voorsternaren ten oosten van Twello een licht Deventer accent te horen. En Voorsternaren in de richting van de stad Apeldoorn spreken een dialect dat meer is 'vernederlandst' dan elders in de gemeente. Het is bijzonder dat dit soort verschillen nog bestaan. Men zou verwachten dat door de eeuwenlange migratie en vermenging door huwelijken, de oorspronkelijke verschillen waren verdwenen. Maar kennelijk zijn de verschillen hardnekkig. Een mogelijke verklaring is dat mensen na verhuizing naar een nieuwe woonplaats, geleidelijk de taal overnemen die daar wordt gesproken. Hun taal past zich aan de nieuwe omgeving aan. Dat begint al met kinderen onder elkaar. Het overnemen van andermans woorden gaat in een automatisme. Misschien ook komt het deels uit een soort gemakzucht of om niet teveel op te vallen. Wie bijvoorbeeld is geboren met de woorden 'runtie' (voor rondje), 'köppie' (voor kopje) en 'mäen' (voor morgen) krijgt na jaren de neiging

toch maar 'rondje', 'kopje' en 'mon'n' te gaan zeggen als de naaste omgeving dat systematisch doet.

Ondanks de verschillen is met enige inspanning wel te horen of je met een Voorstenaar of in ieder geval met iemand uit de directe omgeving van doen hebt. Door het gebruik van typische woorden en klanken, in combinatie van omgevingsfactoren zoals de nabijheid van de stad Deventer, valt de Voorstenaar op. Maar je moet wel vrij lang en goed naar hem luisteren, want de verschillen zijn klein. En luister ook goed naar sterk afwijkende woorden en klanken! Als hij bijvoorbeeld zegt: 'A'k op miene lekenmaneer oale dinge te denken kom, woar geleerde leu dikke beuke heb oaver vol eskrebben, zonder dät een normaal meanske d'r ok mar dät wiezer van wordt ...', dan is het zeker géén Voorstenaar. Dan komt hij waarschijnlijk uit Twente.

EENHEID EN DIVERSITEIT

Door variëteit in achtergrond en eeuwenlange vermenging zou je verwachten dat verschillen waren verdwenen. Dat is niet zo. De verschillen zijn plaatselijk blijven bestaan ondanks de integratie.

Vermoedelijk door plaatselijke saamhorigheid die geïmporteerde verschillen niveleert. Dat maakt de Nijbroeker tot een Nijbroeker, de Klarenbeker een Klarenbeker, met zijn eigen aardigheden, manier van doen en bijvoorbeeld taal.

DE KWESTIE VAN DE PERSONELE BELASTING

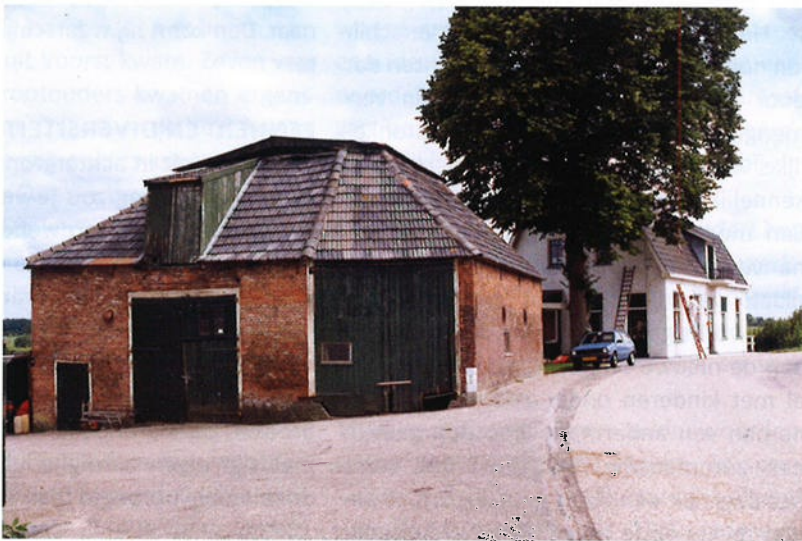
Door Martin Rothengatter

Procesverbaal in verband met het verzwijgen van twee paarden en de personele belasting.

Terwolde, 21 juni 1849.

De ondergetekenden Jacobus Klee, Commies der derde klasse en Jan Jacob Wichel H.zn., Commies der vierde klasse bij de directe belastingen in- en uitgaande rechten en accijnzen, gestationeerd te Terwolde, voorzien van onze aanstellingen en op den eed in opgemaakte hoedanigheid bij den aanvraag onzer bediening afgelegd.

Dat wij op gisteren den een en twintigsten juni 1800 negen en veertig des namiddags omstreeks drie uren in surveillance op de grintweg bevonden ter hoogte tusschen het Blokhuis en het dorp Terwolde, gemeente Voorst, provincie Gelderland en aldaar zagen aankomen twee wagens, ieder bespannen met twee paarden, beladen met grind, hetwelk ons bekend was herkomstig te zijn van de houtwal het Blokhuis genaamd onder Terwolde en bestemd voor de nieuw aangelegde grindweg, lopende door Terwolde en Nijbroek.

Het Kleine Blokhuis aan de IJsseldijk tussen Twello (De Worp) en Terwolde. Hier werd in de richting van Terwolde de overtreding, waarvoor uiteindelijk de boete werd opgelegd, geconstateerd.

Nadat wij de voerlieden van boven gemelde wagens, ons bekend zijnde te zijn Evert de Groot en Albert Voorhorst, inwonende zoon en knecht van Harmen de Groot, tapper, houttelder, karman en landbouwer te Terwolde tegemoet snelde en onze kwaliteit kenbaar maakte en de zoon afvroegen of de vier paarden, welke tot een belastbaar einde gebezigd werden, zijn beider toebehoren en of dezelve ook in de personele belasting waren aangegeven, waarop de zoon Evert de Groot ons verklaarde dat de vier paarden eigendom van zijn vader waren, maar of dezelfde ook in de belasting waren aangegeven wist hij niet, waarna wij ons terstond ten woonhuize van Harmen de Groot voornoemd, hebben begeven op bovengemelde datum en ruim half vier uren des namiddags en sprekende aldaar met hem in persoon onzen kwaliteit aan hem kenbaar maakte, afvroegen of die vier paarden bespannen voor twee grindwagens, begeleid door zijn zoon en knecht voornoemd, in eigendom toebehoren en of dezelve ook in de personele belasting waren aangegeven. Hierop gaf hij ons ten antwoord, dat paarden, zoon en knecht aan hem toebehoorden en ook niet twijfelen kon of alles was in de personele belasting aangegeven. Waarop wij genoemde Harmen de Groot te kennen gaven, dat wij sedert eenige tijd zijn twee grindwagens bespannen ieders met twee paarden en ons kenbaar de vereischte ouderdom bij de wet bepaald bezaten hadden gadeslagen en inmiddels ten kantore der directe belastingen over dier gemeente wegens zijn personele aangifte geïnformeerd hadden en aldaar uit zijn beschrijvingsbiljet gebleken was

Een vergelijkbaar span paarden bij het bouwhuis van het Oude Wezeveld in Twello.

dat door hem maar twee paarden der 5e klasse 1ste soort waren aangegeven en zulks de twee andere paarden, welke tot een gelijk belastbaar einde gebruikt werden, had verzwegen, die even zo goed in de 5e klasse 1ste soort moest aangegeven geweest zijn waarmee hij niet onbekend was, temeer hij door ons in het gepasseerde jaar duidelijk is gewaarschuwd, dien ten gevolge hij in overtreding was met artikel twintig paragraaf zes, in verband met artikel negen en dertig der wet op het personeel van negen en twintig maart 1800 drie en dertig staatsblad nr. vier en alsoo vervallen was in een boete bij laatst gemelde artikel daarop vastgesteld boven en behalve de bij betaling van het volle regt over het loopende dienstjaar en hij, Harmen de Groot, niets tot zijn verschoning wist in te brengen.

Zoo hebben wij hem proces verbaal gedeclareerd en uitgenodigd bij de opmaking van hetzelfde tegenwoordig te zijn, met ons te betekenen en er een afschrift van te ontvangen.

Voor het opmaken van het proces verbaal weigerde de Groot te komen, waarna hetzelfde door ons is gesloten de twee en twintigste juni 1800 negen en veertig des voormiddags ten tien uren, in absentie van den bekeurden, waarna een afschrift binnen bij de wet bepaalde tijd ten raadhuis Te Twello gedeponeerd zal worden.

Get. J Klee en J J Wickel

Boet	f 39,90
Gebrandeerde regten	f 6,00
Opcen	f 1,98
Totaal	f 47,88

WAAR GING HET OM?

Vanaf 1806 werd in het hele land personele belasting geheven over bezittingen en zaken waaraan men iemands rijkdom of welvaart in die tijd kon afmeten. Zo moest men belasting betalen over het aantal dienstboden en koets- en rijpaar-

den. Later, in 1812, ook over de hoeveelheid ramen en deuren in huizen. In het procesverbaal zoals hierboven beschreven gaat het daarover. Als je dus bezittingen had moest je dat aangeven voor de personele belasting. Zo ook moest De Groot dat doen. Hij had dat echter verzuimd. Op 21 juni 1849 waren de belastingambtenaren Klee en Wickel onderweg en zagen twee wagens aankomen ieder bespannen met twee paarden. De voerlieden werden door de twee ambtenaren aangesproken, waarbij duidelijk werd dat alle vier de paarden van De Groot waren, maar er waren er slechts twee aangegeven voor de personele belasting, terwijl het alle vier paarden waren in de hoogste kwaliteit en aangeven dus verplicht was.

Er werd door de ambtenaren een procesverbaal opgemaakt. Dat gebeurde op het raadhuis te Twello. De Groot weigerde te komen, maar hij kreeg dus wel de boete. Bij volgende herzieningen van het belastingstelsel is de personele belasting afgeschaft maar daar zijn genoeg andere belastingen voor in de plaats gekomen.

Boekhandel Oonk

Stationsstraat 4 Twello

T: 0571-27 15 09

E: info@evennaaroonk.nl

VOLKSVERHALEN HERSCHREVEN HET IS NIET PLUIS IN VOORST

Door Milly Westerhuis

Volksverhalen en volksvertellingen zijn al eeuwen oud. Ze werden tijdens de lange winteravonden bij het haardvuur generatie op generatie aan elkaar doorverteld.

Wonderlijke verhalen, soms met een kern van waarheid, die naarmate de eeuwen voorbij slopen steeds meer een mystieke inhoud kregen. De waarheid was al lang niet meer te achterhalen en vooral angstige personen zagen daarin dan ook duivels, spoken en geesten. Witte wieven kwamen voorbij, heksen waren ook iets om ver vandaan te blijven, gedaantewisselingen van mens naar dier of omgekeerd en met dieren, vooral met paarden, moest je oppassen. De verhalen bleven rondgaan. Of het aan de landsaard ligt of aan de don-

kere bossen: de Veluwe en Twente zijn de plaatsen waar bij uitstek de meeste volksverhalen de ronde doen en dicht bij huis, in Voorst is het ook niet pluis.

WAAR OF NIET WAAR

Nog lang werd er nagepraat over het spook van de Keizershof.

Niet ver van de kerk van Voorst ligt de boerderij de Keizershof. Nu heerst er om de hofstede rust maar vroeger spookte het er. Op de Keizershof woonde een rijke wijnhandelaar met vier huwbare dochters. Hoewel de jongens uit de buurt het wel zagen zitten met zo'n rijke schoonvader, was het uitgesloten dat ze daarop ook maar enige kans maakten.

Luchtfoto van de Keizershof te Voorst.

De dochters moesten trouwen met eveneens rijke jongemannen uit Zutphen, tot grote verontwaardiging van de Voorster knapen. Ze beraamden een plan. Bij elkaar gekomen in de dorpskerk bedachten ze een plan om het daar op de Keizershof eens flink te laten spoken. Ze vonden het zelf briljant.

HET SPOKEN BEGINT

Het spoken begon in de voorkamer van de boerderij. Toen een van de dochters daar 's avonds even moest zijn en de deur open deed, zag ze een witte gedaante door de kamer zweven. Op haar ijselijk gegil kwam de hele familie aanrennen en toen vertelde de dochter, nog helemaal overstuurd, haar verhaal. Maar het spook was alweer weg. Niemand geloofde het, wat een onzin, maar het spook kwam nog een aantal

keren terug en toen werd het toch wel angstig. Er moest iets gebeuren. In die tijd geloofde men nog in een duivelbanner en toen ook de vrouw des huizes en de andere dochters het spook gezien hadden moest de wijnkoper wel toegeven dat het zo niet langer kon.

DE DUIVELBANNER

De duivelbanner uit Wichmond zou, zo had hij uit verhalen gehoord, dit spook wel kunnen verdrijven. Er werd over de prijs onderhandeld en voor vier goudstukken, veel te veel in de ogen van de wijnkoper, ging de duivelbanner aan de slag. Hij hield er vreemde ideeën op na, want zo moest de wijnkoper op een afgesproken tijd en plaats met twee paarden en een wagen komen. De duivelbanner liep rond, voelde zo hier en daar eens aan de grond tot hij de juiste plek vond waar IJsselzand in de bodem lag. Hij liet het zand op de wagen scheppen. Zelf pakte hij een handvol zand en kneedde die tot een bal onder zacht onverstaabaar geprevel. Daarna op weg naar de Keizershof; het was inmiddels al middernacht.

Iedereen hield de adem in: wat zou er nu gebeuren. Allereerst werden de ramen van zowel de voor- als achterkamer open gezet. De wagen werd voor het raam gezet en er moest een laagje zand in de spookkamer worden geschept, zoveel dat de vloer helemaal bedekt was. Een van de dochters moest er overheen lopen en daarna werden de voetstappen glad gestreken. Dit ritueel werd herhaald met steeds een nieuw laagje zand er bovenop en steeds met een andere dochter. Het was inmiddels licht geworden en weer sprak de

duivelbanner. Nu moest er een buurman komen met een wagen met vier paarden om het zand weer af te voeren. De wagen kwam en werd voor het open raam gezet. Al het zand uit de kamer werd weer opgeladen, tot de laatste korrel aan toe.

Daarna reed het span weg in de richting van Apeldoorn naar de grote kolk die het Juffersgat heet. De wijnkoopman moest nu, samen met de voerman, de gehele vracht zand van de wagen in het Juffersgat scheppen. Toen dat bijna klaar was schepte de duivelbanner met een vingerhoed het laatste zand van de wagen en gooide het met een grote boog in het water onder het uitroepen van de tekst 'Spook je bent verbannen in het water, voor nu en voor later. Spook, als je met deze vingerhoed de poel hebt leeg geschept ben je vrij. Dat is het werk en de wens van de duivelbanner uit Wichmond'.

OUDHEIDKUNDIGE KRING ONTVANGT PRIJS VAN UNIVÉ

In september ontving de Oudheidkundige Kring Voorst uit handen van Rijk van Essen, vertegenwoordiger van de ledenraad van Univé een prijs van 250 euro. Namens de Oudheidkundige Kring Voorst werd deze gift aangenomen door voorzitter Fred van der Vegte en medewerker Jack Damen. De Oudheidkundige Kring heeft het geld besteed aan twee mobiele handscanners waarmee zij op gemakkelijke wijze op locatie, zoals bijvoorbeeld in andere archieven en bij de mensen thuis documenten en foto's kunnen scannen in een goede kwaliteit. De Oudheidkundige Kring Voorst dankt de Univé voor deze prachtige gift!

Daarna ging het gezelschap weer terug naar de Keizershof en kon men constateren dat er geen spoken meer waren op de Keizershof.

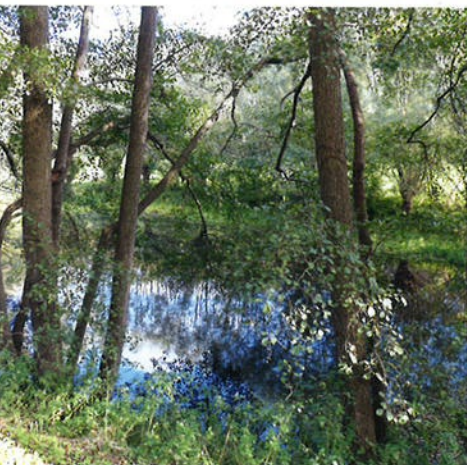
HET JUFFERSGAT

Het Juffersgat bestaat nog steeds en als hij ooit leeg geschept wordt komt het spook ook weer terug. Ondertussen komt er op maanlichte avonden een spookgestalte uit het water, die danst in de omliggende weilanden!

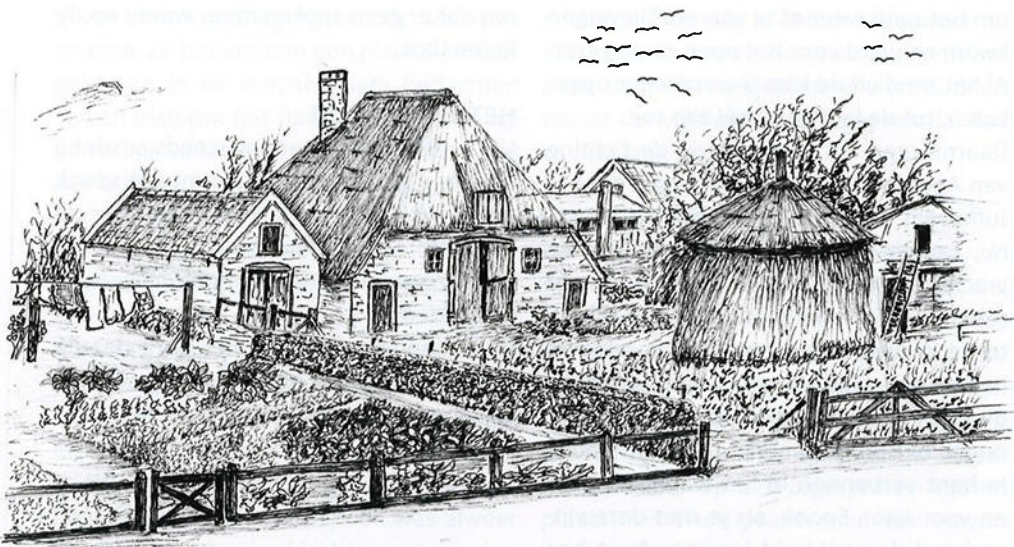
Of de jongemannen uit het dorp daarna nog kans maakten op de dochters van de wijnkoper vermeldt het verhaal niet.

De heer Rijk van Essen (links) overhandigt de cheque aan de voorzitter van de OKV (rechts) en Jack Damen (midden).

Het Juffersgat in Voorst verborgen tussen weelderige bosschages.

MET DE PEN DOOR VOORST

BOERDERIJ AAN DE SCHOOLSTRAAT 13

Door Hanneke Haaksma bij een pentekening van Jan Lubberts

De enige overgebleven historische boerderij van de oude kern van Twello ligt aan de Schoolstraat nummer 13. We hebben geen naam van de boerderij kunnen vinden, maar die is er ongetwijfeld geweest. Ernaast lag de historische boerderij De Bommerij (17e eeuw), waarvan je een deel van de moestuin op de tekening ziet. Dit is een tekening naar de situatie uit het midden van de jaren 1960. De Bommerij is in 1970 gesloopt. Wellicht wegens het feit dat de boerderij op de tekening als enige in het oude centrum is overgebleven, heeft ze in 1975 de status van Rijks-

monument gekregen. Dit paste dan ook in het beleid van de overheid om na de invoering van de Monumentenwet in 1961 met voorrang historische gebouwen als rijksmonument aan te wijzen en zo van de sloop te redden.

De boerderij dateert uit het midden van de 18e eeuw. Zij lag oorspronkelijk aan één van de wegen die de Twellose Brink omsloten (nu dus de Schoolstraat. De Brink werd verder begrensd door de Dorpstraat, de Weg van Wilp naar Twello (nu Iordensweg) en de Dorpsdwarstraat, ook wel Stinkstraatje genoemd, omdat hier tijdens

De boerderij in 2020.

veemarkten het vee werd gestald. Naast veemarkten werd de Brink onder meer ook gebruikt voor het houden van kermissen.

In het Rijksmonumentenregister staat de boerderij beschreven als: "Veluws boerderijtje met rieten wolfsdak, 18e eeuw, vensters met luiken en 20- en 9-ruitsschuif ramen; aan de achterzijde flauw getoogde deeldeur en hijsluik onder opgewipt gedeelte van het dak." De boerderij is van het type hallenhuis met boerenvlechting. Na een aantal jaren leegstand en verwaarlozing is de boerderij in 1978 grondig gerestaureerd en verbouwd tot woonboerderij. Er werd een nieuwe fundering aangebracht en er werden nieuwe kozijnen geplaatst, maar het kozijn van de deeldeur aan de Schoolstraat is nog origineel. Het bakhuis is vernieuwd en verlengd na 1978 en is dan ook geen monument, evenals de andere opstallen.

Gewoonlijk werd bij hallenhuistypen de oogst onder het dak bewaard op slieten (dunne boomstammetjes met tussenruimte) die op de ankerbalken boven de deel lagen. Het luik boven de toegdeur gaf

toegang tot de oogstzolder. Opgeslagen werden onder andere erwten, bonen, ongedorst graan en een deel van het hooi. Binnen zijn nu de grotendeels oorspronkelijke ankerbalken van eikenhout nog zichtbaar en goed geconserveerd. Ook de hilde boven de zijbeuken is te herkennen en de deels originele brandmuur waartegen in het vroegere woongedeelte nog twee bedsteden te zien zijn.

Tot begin jaren '90 van de vorige eeuw lag de boerderij nog tamelijk vrij. Zoals vroeger gebruikelijk, ligt de achterzijde met de deeldeur aan de weg. De voorzijde ligt aan wat nu de Bommerij (1999) is, maar is door een heg gedeeltelijk aan het zicht onttrokken. Oorspronkelijk keek de boerderij uit op boerenland, waarop later de woningbouw van de Vijfhoek (Zeehelden en Staatslieden) is gerealiseerd.

BRONNEN

Dirk Otten, Boerderijnamen in Voorst.
Old Twello Oavernieuw, OKV
Archief Rijksdienst Cultureel Erfgoed,
www.topotijdreis.nl

NIEUWJOAR

Jan Lubberts

Het is olde joarsdag. Tone löp a vrog um de deure te kötteln. Hee kan zien driei niet vinden op de laatste dag van ut joar. Hee word eroepen deur Aale. Hee mot helpen in de keuken. Aale geet pufferties bakken en dan bint er altied kleine karweitjes veur Tone. Eerst wat extra holt veur de kachel halen dan een paar golternetten uut de kelder en afschellen. Dan de olie uut de kaste op de deel halen en zo holt Aale um bezig. As het beslag erezen is geet Aale bakken en Tone geet an de toafel zitten kieken hoe druk Aale is met bakken. As de eerste pufferties uut het vet komt en Aale ze in een grote schale op toafel leg dan mag Tone altied de eerste hebben. Hee legt der eene veurzichtig op ziet um af te koelen want hee hef al is lelijk de tonge ebrand. Det oaverkomp hem niet weer want iederene hef hem uut elachen. Ja en wat um nog dwas zit is det natuurlijk Jannus het hardste lachte. Noe is Jannus zien

Het laden van de bus met carbid.

grootste vriend niet, maar zien vijand ok niet. Zie heb mekare nog wel is neudig en de beide vrouluu kunt ut goed met mekare vinden. Jannus de grote boer en Tone ut kleine keuterboertje. Jannus kik altied un bittien uut de heugte op Tone neer. Tone is echter ietsje pienterder dan Jannus en zo hold ze mekare in evenwicht. Terwijl Aale druk an ut bakken is hef Tone nog stiekum un puffertie opemaakt. As Aale kloar is met bakken helpt Tone de boel opruumen. Aale veegt zich ut zweet veur de kop weg en breg de pufferties noa de kelder. Aale hef er twee op toafel eleg veur bie de koffie. Zee hef ondertussen nog kans ezeen um koffie te zetten en noe zit ze gemoedelijk an toafel te proaten over ut afgelopen joar. Dan heurt ze gestommel op de deele en doar kump Jannus binnen sloffen. Hee wil de klompen uut doen ma Aale zeg holt ze mar an ik mot toch nog dweilen. Jannus schuift an toafel kik un bittien geheimzinnig um zich hen en vraagt dan of ze zundagmiddag tegen un uur of twee komp niejoar schieten. Noa det ze beloofd heb um te kommen geet Jannus met un vrolijk ajuu de deure uut. Tone en Aale zit mekare an te kieken tut det Tone zeg wat zuw noe beleven, wat isse van plan, heffe weer wat bedach. Hee zal wel weer iets biezuinders hebben. Anders goat ze altied even op niejoarsdag 's oavonds niejoarschieten, dan bint die grote boeren weg en veult Tone zich meer op zien gemak.

NIEUWJOARSDAG

Tone en de vrouw bint op weg noa Jannus. Wanneer ze op de Beuseberg an komp is er al een hele drukte. Op de deele is de ontvangst. Jannus hef er allemoale toafelties neerezet met un kleedje derop. Pufferties en drankjes volop. Dan loat die knieperd zich niet kennen. Tone hef un paar luu de hand eschud en steet noe in een hoek te proaten met un paar buren en luu die Jannus wel is help met de oogst. Hee hef stiekum een flesse met brandewien en de suukerpot bie um neerezet en zo probeert buur en knech Jannus van de drank af te helpen. Det geet ze goed af. Als ut op de deele wat lawaaierig begint te worden nemp Jannus ut woord. Nog un niejoarswens veur allemoale en dan kump de aap uut de mouwe. Zie goat met un melkbusse schieten. Met Willum de Santos van Hoving hef hee det veur mekare emaaft. De Santos wis det nog van vrogger en hef det samen met Jannes op touw ezet. De busse steet al kloar. Un paar zakken zand erop zo det de busse niet alle kanten op vlög. Ut hele spul noa buuten en geet op een afstandje achter de melkbusse stoon. De Santos dut een grote handvol karbiet in de busse en Jannes gooit er wat water op. Noa det de Santos de deksel op de busse edoan hef houwt Jannus um nog is goed vaste met un dikke knuppel. Zie heb de busse zo neerezet det as ut mis geet de deksel in de olde appelboom vlög die doar steet. Jannus hef de eer om de busse te loaten knallen. Hee hef een keerse an een olde bessemstel eknupt en die wordt anestoken. Dan stapt Jannes as un hane met stront an de poten op ut kanon

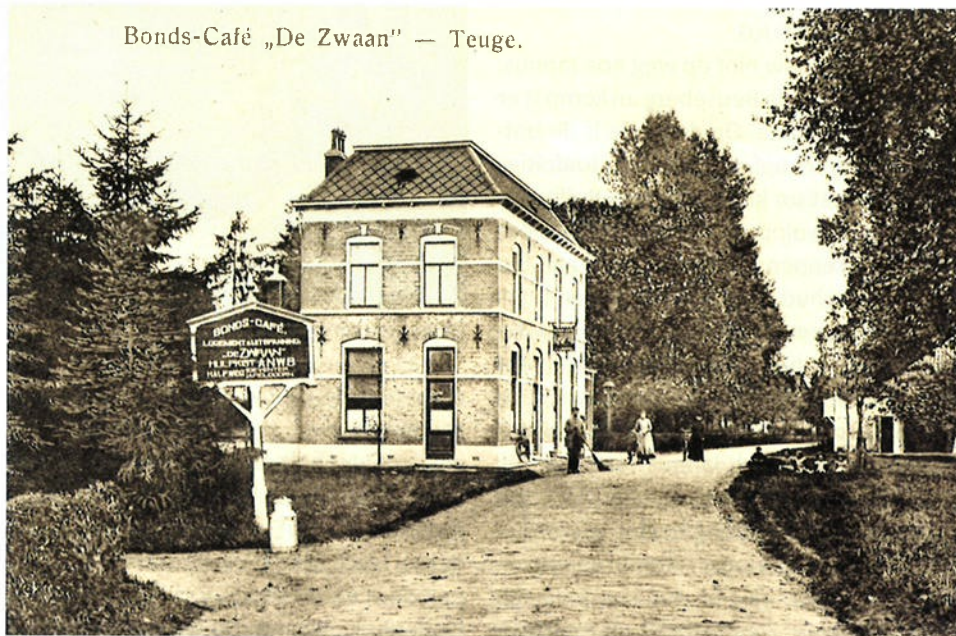
De bussen zijn geladen.

af en holt de keerse veur ut zundgat. Een geweldige knal, een hoop glasgerinkel, gekraak van holt en een hoop kippen die in ut rond vliegt. Iedereene is zich kapot eschrokken. Wat is er noe gebeurd? De deksel is afeschamt op de stam van de appelboom en dwars deur de roeten van ut kippenhok evlogen. Zie bint nog ant kippen vangen ewes, ma toen de hond van Jannus ok hielp en der ene dood beet was ut afelopen. Tone geet ma gouw met Aale op huus an. Terwijl hee Aale in de arm nemt zegge, Aale ik bin ut nieuwe joar nog nooit zo mooi begonnen.

Het kippenhok mist de nodige ramen. Foto uit 'De Brabantse boerderij'.

Bonds-Café „De Zwaan” — Teuge.

Bondscafé de Zwaan in Teuge omstreek 1920.

De Zwaan in Teuge in 2019.

SPECIAAL CADEAU!

Nog op zoek een mooi cadeau voor Sinterklaas of Kerst? Van ons wervelende jaar Voorst 200 in 2018 zijn er een aantal koffiebekers met mooie oude dorpsgezichten van Twello, Terwolde, Teuge, Nijbroek, Wilp, Klarenbeek en Voorst in de aanbieding. Ook zijn er nog een aantal uitgaven 'Gemeente Voorst 1818-2018 - een inblikje in 200 jaar geschiedenis' beschikbaar, boordevol historische afbeeldingen uit

alle dorpskernen van de gemeente Voorst. De OKV staat op 13 en 14 december 2019 voor u klaar van 10.00 uur tot 17.00 uur in de Jumbo Binnendijk aan de Michiel de Ruyterstraat 101 in Twello. Alleen die dagen kosten de bekers slechts 1 euro per stuk of 6 voor 5 euro! Wanneer u een boek koopt à 17,50 euro krijgt u één beker cadeau!

AANBIEDING

VOORST200

EEN INBILKJE IN 200 JAAR GESCHIEDENIS
**GEMEENTE VOORST
1818-2018**

**Dorpsbekers Gemeente Voorst
1 euro per stuk!**

**Boek Gemeente Voorst 1818-2018
17,50 euro per stuk
Bij aankoop van 1 boek
1 beker gratis!**

**13 en 14 december 2019
bij Jumbo Binnendijk
in Twello.**

oudheidkundige kring voorst

GEZELLIGE FEESTDAGEN EN EEN MOOI 2020!

Namens alle medewerkers van de Oudheidkundige Kring Voorst!

HORSTINK

KWALITEITSBOUWERS VAN HUIS UIT!

Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?

De kwaliteitsbouwers van Horstink maken het!

| J.W. Frisostraat 15
| 7391 DJ Twello
| Tel 0571 - 27 14 83
| Fax 0571 - 27 10 36
| info@horstink-twello.nl

www.kwaliteitsbouwers.nl

kriebelZ

brasserie

Dorpsstraat 59
7396 AL Terwolde
T 0571 - 292 022
E info@brasserie-kriebelz

Met liefde kan alles...

BREIN
RECLAME!

WWW.BREINRECLAME.NL

ontwerp | printwerk | belettering
textiel | websites

Johan Willem Frisostraat 5A Twello
Tel. 0571-280747

www.breinreclame.nl

De Groot

www.degrootzalen.nl

Avervoordseweg 2 De Vecht • Telefoon: (055) 323 12 61